

Non Solum

Kestävän kehityksen teemanumero Maaliskuu 2021

Sisällysluettelo

Pääkirjoitus: Mitä on kestävä kehitys	3
Miksi kulutamme liikaa?	4
"Pienistä teoista kasvaa iso puro" – kokeneen "kekettäjän" Reetan haastattelu	7
Kestävää kehitystä sähköä ja vettä säästämällä	9
Kasvissyönnin myytit rikki	11
Jyrki Blomin ajatuksia kestävästä kehityksestä	14
KEKE-hengessä ostoksilla ja keittiössä - Ninan vinkit kestävään kehitykseen	16
Bokashista voimaa kasveille	18
Juhan metsäiset kekeilyt	20
Mitä minä voin tehdä kestäväen kehityksen saralla?	21
Runoja keittiöstä	22
Toimittajat	25

Pääkirjoitus: Mitä on kestävä kehitys

Jaakko Saano

Mitä on kestävä kehitys?

Se on uusiutuvia energianlähteitä.

Se on eläinten säästämistä, kasvissyönnin lisäämistä.

Se on omien ympäristövaikutusten tiedostamista.

Se on luonnon suojaamista.

Se on ilmastonmuutoksen hidastamista.

Se on viisasta kuluttamista.

Se on epäitsekkyyttä, ja tulevien sukupolvien mahdollisuuksien säilyttämistä ja parantamista.

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät mahdollisuudet elämiseen. Nykyään on huomattu maailman väkiluvun, talouden ja teollisuuden määrän kasvun uhkaavat seuraukset. Maailma saastuu, elin- ja maataloustila hupenevat ja resursseja käytetään liikaa. Ihmiskunta käyttää nykyään kahdeksassa kuukaudessa sen määrän luonnonvaroja mitä muu luonto tuottaa vuodessa (ylikulutuspäivä). Vuonna 2016 määriteltiin selkeät tavoitteet ihmiskunnalle maapallon suojelemiseksi ja kestävä kehityksen edistämiseksi.

Kuva 1: Tavoitteet löytyvät koulunkin seiniltä.

Kestävään kehitykseen kuuluu **ekologinen kestävyys**, joka tavoittelee luonnon säilymistä monimuotoisena ja terveenä. Ihmisen toiminta ei saa ylittää luonnon kestäkykyä.

Taloudellinen kestävyys pyrkii estämään ihmiskunnan velkaantumista millään tavalla. Se on tasapainoista kasvua, jossa tuotteet suunnitellaan kestäväksi ja raaka-aineita ei heitetä hukkaan. Kaikki hyödynnetään.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys tavoittelee hyvinvoinnin edellytysten siirtymistä sukupolvelta toiselle sekä maailman kulttuurien ja ihmisarvon säilymistä. Muun muassa tasa-arvon, myötätunnon ja oikeudenmukaisuuden säilyminen.

Vaikka esimerkiksi köyhyyden, epätasa-arvon ja metsien hakkuun vähentäminen kuulostaa melko mahdottomalta tavoitteelta yhdelle luoklialaiselle, voi kestävä kehitys edistää luoklialaisilla muilla pienillä arjen teoilla, joista esimerkkejä tässä lehdessä esitellään.

Miksi kulutamme liikaa?

Noora Laakso

Kävin tätä juttua varten katsomassa WWF:n sivuilta, milloin maailman ylikulutuspäivä – päivä, johon mennessä ihmiskunta on kuluttanut koko vuodelle tarkoitetut maapallon luonnonvarat loppuun – oli viime vuonna. Vaikka oikeastaan tiesin, että päivä ei asetu joulukuun puolelle kuten voisi toivoa, totuus sattuu silti hieman. Päivä oli 22.8.2020. Ja ajankohta on jatkanut aikaistumistaan monen vuoden ajan.

Kun puhutaan luonnonvarojen kuluttamisesta, kaikkea ei tietenkään voi pistää liian tai turhan kuluttamisen piikkiin. On asioita, joita tarvitsemme, kuten ruokaa ja mahdollisuuden liikkua paikasta toiseen, eivätkä ne siten ole turhia. Niiden aiheuttamaa ekologista jalanjälkeä voi toki miettiä ja muuttaa, mutta tämä juttu käsittelee nimenomaan mate-

rian kuluttamista. On selvää, että kulutus on lisääntynyt viime vuosina, vaikka tietoisuus maapallon tilasta on pikemminkin lisääntynyt. Miksi ihmeessä ylikulutamme, vaikka tiedämme mitä siitä seuraa?

Kulutukseen vaikuttavat monet asiat

Sytä ylikulutukseen on monia, sillä ilmiö on varsin yleinen. Emme ehkä ajattele maailman hyvinvointia ostaessamme tavaroita, koska kuvittelemme oikeasti tarvitsevamme niitä. Markkinatalouden tarkoitus on tuottaa mahdollisimman paljon voittoa, joten se pyrkii mainonnallaan luomaan meille tarpeita. Nykymaailmassa täytyy olla todella määrätietoinen, jos haluaa välttää turhaa kuluttamista. Tavaraa on niin paljon, että sen määrästä saattaa joskus sokaistua.

Markkinatalouden lisäksi on olemassa muitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kuluttami-
seemme. Esimerkkinä toimikoon se, kuinka kulutuskulttuuristamme on tavallaan tullut normi. Moni menee nykyään ostoksille ilman mitään varsinaista syytä, jolloin tulee tietenkin tehneeksi heräteostoksia. Riski sille, ettei tavaroita sitten enää koskaan tarvitse, on suurempi kuin jos tuotteen hankkimista olisi harkinnut pitkään. Kuluttamisesta on tullut ikään kuin harrastus, ja pahimmillaan siihen voi jopa kehittyä addiktio. Samoin kuluttaminen voi toimia palkintona tai lääkityä vaikeasti käsiteltäviä tunteita, kuten surua.

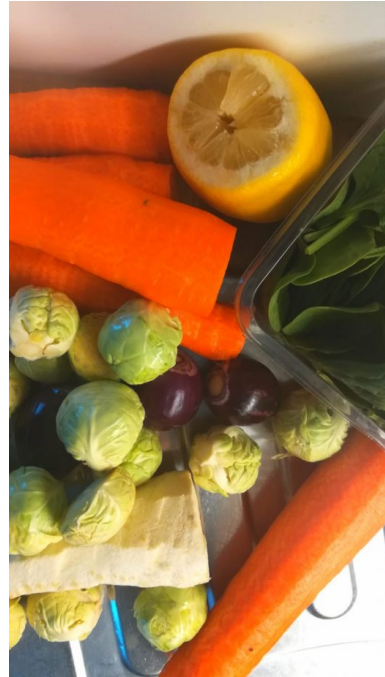
menisi kohtuullisessa syklissä aikakäsityksem- jos jokainen tekee oman osansa – oli se sitten
me kanssa. Mielestäni tämä on mahdollista, miten pieni tahansa.

"Pienistä teoista kasvaa iso puro" – kokeneen "kekettäjän" Reetan haastattelu

Venla Hämäläinen

Kuva 4: Reetta (vihreässä hupparissa) Englannissa, Glastonburyn festareilla kesällä 2005 ohjaamassa jääkarhun pelastus -pistettä.

NonSolum pääsi haastattelemaan Klassikan Reetta-opoa kestävän kehityksen teemoista. Hänellä on asiasta vuosikymmenten kokemus ja nyt iloinen ja asiantunteva "kekettäjä" kertoo meille muun muassa siitä, mikä on kestävän kehityksen parissa toimimisessa parasta, ja mitkä ovat parhaat vinkit asiasta kiinnostuneille.

Reetta, mitä sinulle tulee ensimmäiseksi mieleen sanasta kestävä kehitys?

"Varmastikin sellainen asia, että meidän pitäisi tiedostaa millä tavalla elämme ja toimimme, jotta voisimme elää kestävästi maapallon varat huomioon ottaen."

Miten se näkyy omassa elämässäsi?

"Olen ollut asiasta kiinnostunut ja toiminnassa mukana ihan nuoresta asti. Olen muun muassa ollut 16-vuotiaasta asti kasvissyöjä ja nyt 10 vuotta lentolakossa. Lisäksi kierrätän ja olen kuulunut Greenpeace-järjestöön 25 vuoden ajan – voisi siis sanoa, että nämä asiat ovat minulle erittäin tärkeitä."

Mikä on paras muistosi kestävän kehityksen teemoihin liittyen?

"Varmaan hienoimpina muistoina tulee mieleen nuoruuden muistot: olen ollut silloin Greenpeace-aktivisti ja olin Englannissa isoilla festareilla parina kesänä Greenpeacen hommissa. Yhtenä vuonna muun muassa

pyöritettiin lasten toimintapaikkaa, jossa oli erilaisia teemapisteitä, kuten ”jääkarhun pelastus” -piste. Jonakin toisena taas vuonna pääsin markkinoimaan englanniksi tuulivoimateemaisilla messuilla merituulivoimaa.”

Oletko aina ollut kiinnostunut kestävästä kehityksestä vai saiko joku/jokin sinut kiinnostumaan siitä?

”Olen aina ollut kiinnostunut näistä asioista, oikeastaan lukiolaisesta asti. Sellainen henkilö, joka on ollut merkittävänä innostajana, on *Kaisa Kosonen*, joka toimii nykyään Greenpeacen kansainvälisenä ilmastoasiantuntijana. Hän on hyvä kaverini, joka on myös kuopiolainen ja vanha lukiokaveri: toimimme jo lukioaikana täällä Kuopiossa kestävä kehityksen työryhmässä nuorison edustajina. Hän pyysi minua mukaan näihin tehtäviin, ja oli aika hienoa päästä valtuusto- ja virastotalolle kokouksiin puhumaan nuorten puolesta. Tuolloin 1990-luvullakin oli jo käsite kestävästä kehityksestä. Silloin tosin puhuttiin myös kasvihuoneilmästä.”

Mitkä asiat täällä Suomessa onnistuvat mielestäsi hyvin kestävä kehityksen suhteen?

”Ajattelen, että nykyinen hallitus on ihan mahtava ilmastoasioiden hoidossa. Ilmastotavoitteet ovat kunnianhimoisia, mutta niin niiden tulee ollakin: olemme kuitenkin ke-

hittyneiden maiden kärkikastia, joten meidän tulee olla näyttämässä mallia. Ympäristöasiat ovat tulevaisuuden haaste, joka tulisi ymmärtää esimerkiksi yrittäjien ja teknologiateollisuuden: olisi erittäin hyvä kääntyä sinne vihreään energiaan.”

Entä missä olisi vielä kehitettävää?

”Monessa asiassa varmasti. Ihmisten ei tulisi niin voimakkaasti tarrata vanhoihin juttuihin, kuten fossiiliseen energiaan. Sen sijaan tulisi nähdä pitkälle tulevaisuuteen: suomalaisilla yrityksillä on nyt ihan mieletön markkinarako alkaa markkinoida vaikkapa Kiinan suuntaan uutta, puhdasta energiateknologiaa.”

Miksi koet ”keken” tärkeäksi?

”Se on meidän tulevaisuutemme kannalta niin tärkeä juttu: minkälaisissa oloissa joudumme tulevaisuudessa elämään. Itselle ilmasto on ollut tässä se tärkein asia, mutta tärkeää on myös esimerkiksi lajien monipuolisuus ynnä muut sellaiset. Tämä on meidän elinehtomme.”

Minkä vinkin antaisit tuleville ”kekettäjille”?

”Olen tätä paasannut jo vuosikymmenet: pienet teot ovat niitä, joita yksilö voi tehdä. Iso puro kasvaa niistä. On tärkeää pohtia oman elämän kulutustottumuksia.”

Kiitos haastattelusta Reetta!

Kestävää kehitystä sähköä ja vettä säästämällä

Jaakko Saano

Nykyään, maailman väestön kasvaessa nopeasti, muun muassa veden ja sähkön tarve kasvaa samanlaista uhkaavaa vauhtia. Sähköä tuotetaan yhä pääosin uusiutumattomilla ja saastuttavilla energianlähteillä, kuten kivihii-
lellä. Puhdasta vettä taas ei riitä kaikille, eikä se ole jakautunut tasaisesti kaikkien saatavil-
le. Myös sähkön saannissa on alueiden välistä epätasa-arvoa.

Maailmalla pyritään nykyisin myös aktiivisesti vähentämään ihmisten maapallolle aiheutta-
maa vahinkoa edistämällä esimerkiksi kestä-
vää kehitystä. Se on kuitenkin hankalaa, jos
haluamme samalla turvata riittävän sähkön
ja veden sekä tyydyttää muutkin tarpeet kai-
kille maailman ihmisille.

Sähköntuotantoa siirretään nopeasti uusiutu-
ville energianlähteille, mutta kehitys on vie-
lä liian hidasta, ja monet uusiutuvat energi-
anlähteet ovat liian epäluotettavia ja kalliita.
Huonolla energiantuotannolla ja muilla saas-
teilla on ilmastonmuutos laitettu jo tehok-
kaasti liikkeelle, mikä lisää sään ääri-ilmiöi-
tä ja muuttaa ilmastoa, lisäten muun muassa
kuivuutta, ja huonontaan veden saatavuutta.

Ei siis voida vain odottaa, että valtiot yht-
äkkiä saisivat suurilla projekteillaan poistet-
tua päästöt, pysäytettyä ilmastonmuutoksen
ja turvattua kestävän kehityksen tuleville su-
kupolville. Jokaisen täytyy itse ryhtyä vaikut-
tamaan omilla pienillä projekteillaan, sillä jo-
kainen pieni tekijä vaikuttaa.

Miten voi vaikuttaa?

Kysyin ryhmältä opiskelijoita, mitä asioita he
tekevät arjessaan edistääkseen kestävästä ke-
hitystä veden ja sähkön kannalta. Ensin täy-
tyi tietenkin kysyä, ajattelevatko he edes kes-
tävää kehitystä tai muuta ympäristöystävälli-
syyttä arjen askareissaan. Onneksi lähes kaik-
ki sanoivat tekevänsä tällaisia tekoja, moni
jopa usein.

- Moni harjoittaa helppoa ja hyödyllis-
tä turhien valojen sammuttamista, jol-
la saa tehokkaasti vähennettyä sähkön
kulutusta.
- Myös muita laitteita sanottiin laitet-
tavan pois päältä, kun niitä ei tarvi-

ta. Se on vielä parempi teko, sillä monet muut laitteet kuluttavat enemmän sähköä kuin lamput.

- Veden ja sähkön turhan käytön välttäminen, mitä toivottavasti jokainen tekeekin, mainittiin. Turha käyttöhan on sananmukaisesti aivan turhaa.
- Lyhyitä suihkuja suositetaan, hiuksia pestessä vettä ei pidetä turhaan juoksemassa, ja vesihanoja pidetään säästeliäästi päällä.
- Liikenteessä taas monet suosivat kimpakyytejä ja julkista liikennettä, jolloin suuremman määrän ihmisiä saa kuljetettua samalla kulkuneuvolla, ja polttoainetta tai sähköä kuluu vähemmän.

Näiden lisäksi on monia muita pieniä, mutta merkittäviä asioita, mitä jokainen voi tehdä: suihkujen lyhentäminen on tietenkin tärkeää, mutta toinen tekijä on myös lämpimän veden käyttö. Veden kuumentamiseen kuluu paljon energiaa, joten säästämällä lämmintä vettä, säästetään energiaa. Kodin ja huoneiden lämmityksen säätö vaikuttaa myös merkittävästi sähkön kulutukseen, sillä varsinkin talvella sisäilman lämmittämiseen kuluu valtavia määriä energiaa. Tehokas sähkön kuluttaja on myös kiuas, minkä takia saunaa ei kannata pitää lämpimänä turhan pitkiä aikoja. Pitämällä itse kirjaa veden ja sähkön

kulutuksesta hahmottaa helposti oman kulutuksen, jolloin sitä pystyy myös säätelemään. Kannattaa myös pyrkiä varmistamaan, että oma sähkö tulee uusiutuvista energianlähteistä, jotta kestävä kehitys voidaan edistää.

Suuremmat vaikutusmahdollisuudet

Viimeisenä ajatusleikkinä voi miettiä, mitä yritykset, kunnat ja valtiot voisivat tehdä edistääkseen kestävä kehitystä näillä aloilla. Kenties joskus pääsee itsekin jollekin näistä tasoista vaikuttamaan, jolloin hyvää tulevaisuutta voi tavoitella vielä suuremmin ja merkittävimmin teoin. Tässä muutamia esimerkkejä:

- Yritykset käyttävät säästeliäästi valoja ja sähkölaitteita.
- Yritykset kehittävät uusia ratkaisuja ja teknologiaa edistämään kestävä kehitystä.
- Kunnat tekevät aluesuunnittelulla liikenneyhteyksistä hyviä ja energiankäytöstä tehokasta.
- Kunnat tarjoavat lisää mahdollisuuksia ja kannustusta toimia kestävä kehityksen mukaan.
- Valtio kehittää sääntöjä ympäristöystävällisen sähkön ja veden käytön suhteen.
- Valtio edistää uusiutuvan energian tuotantoa ja vähentää uusiutumaton energiaa.
- Valtio tehostaa veden kierrätystä ja vähentää sen hukkaan menemistä.

Toivottavasti tämä inspiroi jokaista tekemään edes pieniä ympäristöystävällisiä tekoja arjessaan, sillä kaikella on vaikutusta.

Kasvissyönnin myytit rikki

Venla Räsänen

Myytti 1: Pelkkää pupunruokaa

Tyypillinen kasvisruokaan liittyvä myytti on sen vaikea saatavuus. Nykypäivänä kauppohen kasvisruokahyllyt ovat kuitenkin täynnä erilaisia kasvipohjaisia proteiininlähteitä, kuten tofua, nyhtökauraa, härkäpapua ja soijatuotteita. On lähes takuuvarmaa, että tästä valikoimasta löytyy jotain kaikille mieleistä. Kasvissyöjä tai vegaani ei myöskään yleisen oletuksen mukaan jää mistään paitsi, sillä nykyään lähes jokaiselle ei-vegaaniselle tuotteelle on täysin vegaaninen vastine.

Toinen samaan kategoriaan luokiteltava uskomus on se, että kasvisruoka on yksinkertaisesti kamalaa, eikä mikään vegaaninen voi olla hyvää. Tämä on tietenkin mielipidekysymys, mutta 2020-luvun kasvisruoanlaiton ihmeellisestä maailmasta löytyy ainakin oman kokemukseni mukaan helmiä, jotka maistunevat myös vannoutuneille lihansyöjille. Kasvisruoka voi oikein tehtynä olla maukasta ja esteettistä, eikä sen laittamisen opettelu vaadi edes aloittelijalta kummempia ponnistuksia.

Kasvissyönti on aihe, joka tuodaan lähes aina esille kestävästä kehityksestä puhuttaessa. Nykyisen ilmastokriisin valossa yhä useammat ihmiset ovat alkaneet muuttaa ruokailutottumuksiaan ympäristöystävällisempään suuntaan; usein kasvissyönnin nimissä. Kasvisruokaboomista huolimatta monet kokevat edelleen lihasta luopumisen itselleen vieraaksi ja etäiseksi muutokseksi. Tässä tekstissä haluan rikkoa kasvissyöntiin liittyviä myyttejä kasvissyöjän näkökulmasta ja kannustaa rohkeaa kokeilemistä kasvisruoan suhteen!

Myytti 2: Auttamaton vararikko

Kasvisruoka voi olla kallista, mutta niin voi olla liharuokaakin. Liharuokaa saa tehtyä budjetilla, mutta niin saa kasvisruokaakin. On totta, että useat lihaa vastaavat vegaaniset tuotteet ovat melko hintavia, mutta edullinen kasvissyönti on hyvinkin mahdollista. Laskin eräänä päivänä ateriaan käyttämäni ruokatarvikkeiden hinnan kilohinnan pohjalta ja tulos puhuu puolestaan; aterian, josta riittää kolmeen ruoka-annokseen, hinnaksi tuli 4,91€. Tämä tekisi siis noin 1,65€ ruoka-annosta kohden. Jutun alussa on kuva ruoasta, johon käytin kuivia kikherneitä (0,88€/200g), sipulia (pieni, 0,08€), valkosipulia (kolme kynttä, 0,17€), persiljaa (1,55€/ruukku), korianteria (1,89€/ruukku) ja perunaa (0,34/382g). Näiden ainesosien lisäksi ruokaan meni yleisesti keittiöistä löytyviä ainesosia, kuten vettä, öljyä ja mausteita.

Kasvisruokaa pystyy siis tekemään hyvinkin edullisesti!

Kuva 5: Myös krassin kukat ja siemenkodat ovat syötäviä ja maistuvat mukavan pippurisille.

Myytti 3: Kasvissyönti = ehdoton vegaanisuus

”Mä voisin muuten alkaa vegaaniksi mutta tykkään liikaa pekonista”, on yleinen lausahdus kasvissyöntiä ympäröivässä keskustelussa. Henkilöstä riippuen kasvissyönnin esteenä tuntuu usein olevan jokin yksittäinen elintarvike, kuten juusto, jäätelö tai kananugetit. Ratkaisu tähän pulmaan on simppele: pidä tämä kyseinen ruoka-aine ruokavaliossasi ja vähennä niitä eläinperäisiä tuotteita, jotka uskot voivasi korvata. Jokainen on kasvissyöjä omilla ehdoillaan. Kasvisruoan lisääminen ruokavalioon on iso plussa, vaikkei rupeaisikaan täyspäiväiseksi kasvissyöjäksi/vegaaniksi.

Eri ihmiset muuttavat ruokavalionsa kasvispainotteiseksi laajasti vaihtelevista syistä. Jotkut tekevät sen ilmaston, jotkut eettisyyden ja jotkut terveyden takia. Joillekin se on kulttuuriasia ja toiset eivät vain pidä lihan

mausta. Koska syitä kasvisvyyntin takana on kymmenittäin erilaisia, on sillä myös runsaasti eri tarkoituksiin sopivia variaatioita. Monet jättävät vain punaisen lihan pois, toiset luopuvat kaikesta paitsi kalasta, jotkut jättävät ruokavalioonsa vain maitotuotteet.

On olemassa lukuisia tapoja lisätä kasvisruoan kulutusta arjessa luopumatta silti eläinperäisistä suosikeistaan.

Kasvisvyynti on siis jokaisen oma valinta ja jokainen toteuttaa sitä parhaaksi näkemäl-

lään tavalla.

Pohjimmiltaan kaikki lähtee omasta motivaatiosta. Mikä voisi siis olla sinun syysi ruveta syömään enemmän kasvisruokaa? Jos kasvisruoanlaitto kiinnostaa, mutta et tiedä mistä aloittaisit, suosittelen vilkaisemaan Valion ja K-ruoan nettisivuja. Molemmilta löytyy ihania kasvisreseptejä aloittelijasta kokeneemmallekin kokille. Mukavia kasvisruokakokeiluja!

Venla Räsänen 20F

Jyrki Blomin ajatuksia kestävästä kehityksestä

Jenni Tuovinen

Me Klassikan kekeilijät selvittelimme, mitä Klassikan opettajat ajattelevat kestävästä kehityksestä ja miten se näkyy heidän arkipäivässä.

Koulumme liikunnan opettaja Jyrki Blom pohtii kestävästä kehityksestä monelta kannalta.

Kuva 6: Jyrki Blom miettii kestävästä kehityksestä omassa arjessaan

1. Miten kestävästä kehityksestä ajatus toteutuu asumistavoissasi?

Asun **kaukolämmöllä** lämpiävässä omakotitalossa. **Sähkön- ja vedenkulutusta** pyritään pitämään maltillisena. **Saunomisessa** käytämme lähes ainoastaan puulämmitteistä

rantasaunaa, jonka lämmitys tapahtuu omilla puilla (sytyttäminen ilman pienhiukkasia!).

Lumityöt ja ruohonleikkuu tehdään täysin manuaalisilla laitteilla (hyötyliikunta, ei polttomootoria).

Meillä on oma **kompostori**, jota käytämme kaiken biojätteen käsittelyssä. **Metalli-, lasi-, muovi- ja kartonkijätteen** toimitamme paikallisiin keräysastioihin.

2. Miten kestävästä kehityksestä ajatus toteutuu liikkumisessasi?

Meillä on perheessä kaksi autoa (kahdelle ihmiselle), koska molemmat tarvitsevat ajoittain autoa työpäivän aikana. Mutta autot ovat "järkevän kokoisia", **moottoritehot pienehköjä** ja sitä kautta **kulutus ja päästöt samaten pieniä**. Sähkö-, kaasui- tai hybridiautoihin en ole vielä arvannut siirtyä.

Tyttären luona Helsingissä käymme joskus autolla, **tavaroiden kuljettaminen esim. junassa** ei olisi mahdollista. **Lomamatkoja emme juurikaan harrasta**, harrastuksen (urheiluvalmennus) puolesta teen sitä ihan riittävästi.

Turhaa autoilua pyrimme välttämään.

Kuva 7: Kuva: Elli Koljonen

3. Tavaroiden hankkiminen, kierrättäminen

– kaikkea **turhien tavaroiden hankkimista** on pyritty välttämään. Välttämättömien kulutustavaroiden kohdalla pyrin **suosimaan laatua (kestävyyttä)** ja mahdollisuuksien mukaan **kotimaisuutta**. Vanhaa, **tarpeetonta toimivaa/ehjää vaatetta ja esim harrastusvälineitä** on pyritty antamaan eteenpäin niille joille kelpaa, myös **kierrätyspisteisiin**.

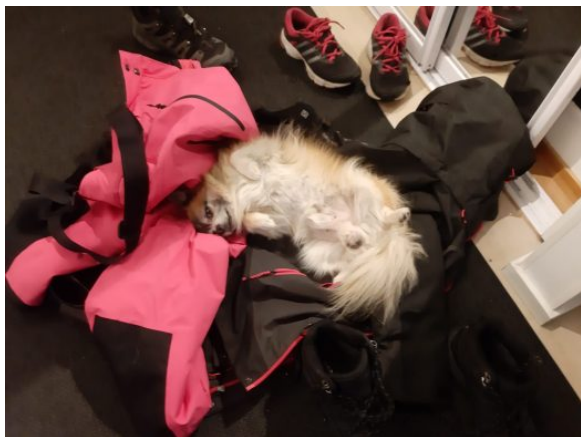
4. Elintarvikkeet, ruoka

– tällä alueella **olisi parannettavaa**... Syön lihaa ja lihajalosteita, mutta pyrin **kotimaisuuteen ja lähiruokaan**. Samaten maidon ja maitotuotteiden osalla. Heviosastolta aina ehdottomasti kotimaista! Pyrin ja pyrimme siihen, että **ruokahävikkiä syntyisi mahdollisimman vähän! Ja koulussa syön joka päivä ja aina**

Jyrki

KEKE-hengessä ostoksilla ja keittiössä - Ninan vinkit kestäväan kehitykseen

Iida ja Veera + Venla Hämäläinen

Kuva 8: Ninan ulkovaatteet ovat tehokkaasti käytössä. Jos Nina itse ei viipota ne päällä ulkona, niin Hukka-koira rakastaa pesiytyä niihin nukkumaan

ka ovat olleet kovalla käytöllä jo monta vuotta. Korjautukset maksoivat yhteensä 25 euroa – jos tilalle olisi ostanut uudet, hinta olisi ollut ainakin 120 euroa. Samalla Nina tukee paikallisia pienyrittäjiä (esimerkiksi juuri suutaria) ketjuyritysten sijaan.

2. Hyödynnä pian huonoksi menevät ruoka-aineet herkullisilla tavoilla

NonSolum yhteistyössä KEKE-kerhon kanssa keräsi Nina-open parhaat vinkit kestäväan kehityksen edistämiseen!

1. Panosta laatuun ja pidennä tavaroidesi käyttöikää edullisesti ja helposti

Nina itse tykkää ostaa laadukkaita tavaroita, joiden ei anna rispaantua, vaan vie tarpeen tullen korjattavaksi. Tästä hyvä esimerkki on nahkaiset laadukkaat koiran valjaat chihuahualle, jotka maksoivat ostettaessa 40 euroa. Ne Nina korjautti suutarilla, kuten myös New Yorkista ostetut urheiluhansikkaat, jot-

Nina tykkää leipomisesta, sillä tällainen luova työskentely on vastapainoa sille, että töissä saa käyttää aivoja ja salilla kroppaa. Leipomisen idea lähtee aina siitä, että esimerkiksi jokin hedelmä on menossa pilalle. Ostetut raaka-aineet menevät näin kompostin sijaan käyttöön. Nina leipoi esimerkiksi appelsiineista piirakan huomattessaan niiden olevan menossa huonoksi. Näin hän tukee kestävää kuluttamista.

"Leipomisen kaltainen luova työskentely on vastapainoa sille, että töissä saa käyttää aivoja ja salilla kroppaa."

Kuva 9: Leivonnaisissa voi käyttää hedelmiä, jotka jo hieman nuupahtavat.

Bokashista voimaa kasveille

Keke-ryhmä

Kuva 10: Harrastukset yhdistävät -myös bokashi-harrastus

Koulusihteeri Päivi Savinainen kertoo kekeilevänsä bokashin parissa. Mutta mikä kumma onkaan bokashi?

– Onko se jokin sovellus? kysyy asiasta tietämätön.

Hyötykasviyhdistyksen sivuilla selitetään, että bokashi tarkoittaa maitohappobakteerien, hiiva- ja entsyymisienien ja monien pieneliöitten avulla aikaansaatua hapettomassa tilassa tapahtuvaa orgaanisen aineksen fermentointumista. Bokashi-kompostointitapa on lähtöisin Japanista.

1. Mistä sait bokashi-idean?

Minulla ystävä, joka on innokas ja taitava ulkokukkien kasvattaja. Hän kertoi, miten hyvin kukat kasvavat bokashin voimalla.

2. Miten vaivalloista/aikaa vievää bokashin pitäminen on?

Kerään bokashin irtokarkkirasioihin. Rasia

täyttyy viikon aikana. Rasia on kodinhoituhuoneessa, jossa kieltämättä toivoisin olevan enemmän pöytätilaa. Viikon jälkeen tyhjennän bokashin ulkovarastossa olevaan 20 l sankkoon. En koe sitä vaivalloisena eikä se vie aikaa, sen antamaan hyötyyn nähden.

Kuva 11: Bokashia varten voi ostaa astiat, tai käyttää jotakin kannellista muoviasiastia.

3. Mitä hyötyä sinulle on bokashista?

Bokashi on aivan mahtava kasvuvoiman antaja kasveille. Minun ei tarvitse ostaa niin paljon uutta multaa, vaan sekoitan bokashin vanhaan multaan. Lisäksi jäteastia ei täyty ruokajätteistä. Kannatan luonnon kiertokulkua, joka bokashissa toteutuu. Hyvinvoivat kasvit ovat silmänilona koko kesän .

Kuinka bokashi sitten toimii?

Seuraava ohje on Hyötykasviyhdistyksen sivulta.

- Kerää eloperäinen jäte kannelliseen astiaan. Jätteiden pilkkominen ja bokashirouheen lisääminen jätekerrosten väliin nopeuttavat hajoamista.
- Kippaa jätteet korkeintaan kerran päivässä isompaan astiaan, tiivistä, ripottele rouhetta ja sulje kansi tiiviisti. Annostele rouhetta ruokalusikallinen jätelitraa kohden.

Kuva 12: Laita biojätteet ilmatiiviiseen muoviasiaan.

- Säilytä Bokashi-astia lämpimässä paikassa. Laske ulos suotovettä joka parin–kolmen päivän välein. Kun pytty täyttyy, anna sen seistä kaksi viikkoa avaamatta kantta (vaihe 2).

- Tyhjennä sisältö multatehtaaksi varaamaasi tynnyriin, paljuun tai saaviin, sekoita multa ja bokashi perusteellisesti ja peitele multakerroksella. Tässä kohden on hyvä, jos massa saa jonkin verran happea, joten jätä ilmareikiä. Multaantuminen on nopeinta noin 20 asteessa, hidastuu matalammassa lämpötilassa, kunnes loppuu noin 6 asteessa.

HUOM! Pidä huolta, että rotat ja muut eläimet eivät pääse jätteen kimppuun.

- Hyödynnä kompostointiastian pohjalle valuvaa suotonestettä, joka sisältää ravinteita ja kasveille hyödyllistä pieneliöstöä. Liuos on erittäin ravinteikasta, joten sopiva laimennussuhde on 1:100 ja taimille jopa 1:200. Hannallinen kompostointiastia helpottaa nesteen talteenottoa.

Kuva 13: Bokashin suotoneste eli bokashin pissi on tehokasta lannoitetta.

Juhan metsäiset kekeilyt

Tatu ja Anton

Klassikan keke-ryhmä haastatteli lehtori Juha Väättäistä metsänhoidosta. Kuuntele Tatu ja Antonin tekemä haastattelu.

<https://klassikka.fi/lehti/wp-content/uploads/sites/3/mcx/2023-07/Juha-vaatainen-haastattelu-1.m4a>¹

Kuva 15: Jos metsään haluat mennä nyt...

Kuva 14: Juha metsätoissa

Kuva 16: Missä työmies?

¹<https://klassikka.fi/lehti/wp-content/uploads/sites/3/mcx/2023-07/Juha-vaatainen-haastattelu-1.m4a>

Mitä minä voin tehdä kestävän kehityksen saralla?

Keke-ryhmä

Kun mietit, miten kestävä kehitys näkyy omassa arjessasi...

Kun mietit, miten voit omalta osaltasi vaikuttaa...

Tule mukaan Klassikan keke-toimintaan tai osallistu Aktiivisen kansalaisen passi -hankkeeseen.

Kuva 17: Kestävän kehityksen tavoitteet

Aktiivinen kansalainen toimii yhteisön-

sä hyväksi. Yhteisönäsi voit nähdä lähiympäristön tai vaikka koko maailman. YK:n Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteiden avulla pyritään tekemään maailmasta jokaiselle parempi paikka elää. Voimme arkisilla valinnoillamme ja teoillamme vaikuttaa. Teetkö vapaaehtoistyötä? Tuetko harrastuksellasi yhteisöäsi? Haluatko tutkia tulevaisuuden vaikuttavia asioita – oman elämän valinnoista alkaen?

Liitä toimintasi Agenda 2030 –tavoitteisiin ja tee lopputyö, joka kertoo ja kuvaa toimintaasi. Voit näin saada omasta aktiivisesta toiminnastasi kurssisuorituksen tai 1-2 opintopistettä.

OPH:n rahoittamassa Aktiivisen kansalaisen passi -hankkeessa rakennettiin malli, jossa nuoren aktiivinen toiminta tavallisen koulutyön ulkopuolella tunnustetaan ja tunnustetaan. Sitomalla toiminnan kestävän kehityksen tavoitteisiin pyrimme tuomaan esille, että meidän jokaisen teoilla on merkitystä. Tulevaisuus on yhteinen ja kestävillä valinnoilla teemme siitä valoisamman meille kaikille!

Lisää tietoa aktiivisen kansalaisen passista.²

²<https://klassikka.onedu.fi/web/2021/02/14/aktiivisen-kansalaisen-passi/>

Runoja keittiöstä

ÄI6.1.

Kuva 18: Mikä keittiöväline sinä olet?

Olen kuin salaattikulho
keräilen itseeni monipuolisesti aineksia
toisinaan olen kuin kitkerä kaali
toisinaan jaan makeita mansikoita
tarjoilen antimeni niille, jotka niitä arvostavat
-Saara-
Innostunut ja malttamaton
Laskee aikaa nollasta sataan
Ole huoleton kunnes kuulet äänen
Soi munakello merkiksi
-Taru-

Suuret palat pienemmiksi
Morttelin lailla murskaton
Kokonaisuudesta näkee enemmän
Lopputuloksen sulattaa paremmin
-Valtteri-
Olen kuin veitsi, terävä ja vahinkoherkkä.
Toisinaan liian tylsä.
-Nuutti-
Välillä toimin oikein tehokkaasti,
saan kaiken aikaiseksi,
joskus piuha irrotetaan seinästä,
ja vain lepään,
enkä tee mitään,
samoin toimii sähkövatkain
-Milla-
-Kuin myrskyn lailla tai pedon edessä
loppunsa saavat
peruna, porkkana taikka liha
niin minun kuin tehosekoittimenkin kidassa
-Veikka-
Osaan erotella tarpeelliset ja tarpeettomat
asiat, aivan kuin siivilä.
-Sara-
Olen lämminhenkinen, säteilen lämpöä loput-
tomiin, olen mikro.
-Jesper-

Olen kuin sakset:

Terävä päästäni ja suustani
ja jos et kohtele varovasti
voi sattua pahasti

-Veera-

Olen nopea ja tehokas

hoidan asiat, vaikka olisi kiire

joskus voi myös vähän roiskua

olen kuin mikroaaltouuni

-Kasper-

Näytän ihan viattomalta,

mutta voin hämmentää asioita,

ja kun minut laitetaan soppaan,

menee se aivan sekaisin,

olen siis vispilä

-Viivi-

Olen kuin lusikka,

ei montaa kertaa viikossa kaivata,

mutta kun kaivataan,

olen sanoinkuvaamattoman tärkeä

-Valtteri-

Olen kuin astianpesukone, koska päässä pyörii.

Aivoni ovat solmussa, enkä tiedä mikä toimii.

Joskus pääni on täynnä, mutta joskus tyhjä.

Eli olen kuin astianpesukone, kyllä.

-Atte-

Epävarmasti käytettynä voin tehdä syvän
haavan, kuin keittiöveitsi.

-Arttu-

Haluan että muut kokevat itsensä lämpimik-

si,

turvallisiksi,

lämmittän heitä tarvittaessa,

kuten leivänpaahdin keittiössä

-Lotta-

Kuin liesituuletin

Hän käynnistyy kun haistaa ruuan,

Se on lieden kaveri ja auttaa sitä tukehtu-
masta omiin kaasuihinsa

-Anette-

Olen sosiaalinen

Mutta tarvitsen myös aikaa yksin

Olen kuin tarjoiluastia

Joka vain vieraiden saapuessa pöytään nos-
tetaan

-Jenda-

Hitaasti lämpenen

Hiljaa humisen

Joskus monitoiminen josku en

Kuin uuni istun ja olen

-Wili-

Olen leivänpaahdin.

Sanat ja ideat hyppäävät suustani kuin leipä,

jotkin enemmän, toiset vähemmän valmiina.

-Juunia-

Olen kiiltävä leivänpaahdin

saatan kuumua nopeastikin

välillä jopa ylikuumentua

yleensä saan aikaan tasaisen lopputuloksen

välillä en

-Ella-

Olen mikroaaltouuni.

Lämpenen kun minua lämmitetään

Tarvitsen toimiakseni muita

Viilenen itsestään

Joskus ylikuumenen

Joskus otan aikaa jäähtyäkseni

-Ella-

Toimittajat

Non Solumin toimittajat:

Aapo Holopainen

Juunia Honkanen

Venla Hämäläinen

Salli Kortelainen

Noora Laakso

Siiri Pöllänen

Venla Räsänen

Jaakko Saano

Mukana lehteä tekemässä Klassikan keke-ryhmästä Iida, Jenna, Veera, Tatu ja Anton.

Ohjaava opettaja: Henna Hämynen